

Vec C-43/19

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

24. január 2019

Vnútroštátny súd:

Tribunal Arbitral Tributário (Centro de Arbitragem Administrativa
– CAAD)

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

2. január 2019

Žalobkyňa:

Vodafone Portugal – Comunicações Pessoais, S.A.

Žalovaný:

Autoridade Tributária e Aduaneira

I. Predmet konania vo veci samej

Predmetom tohto konania je žaloba, ktorou sa spoločnosť Vodafone Portugal – Comunicações Pessoais, S.A., domáha určenia protiprávnosti a čiastočného zrušenia svojho daňového priznania k DPH za november 2016, zrušenia rozhodnutia o zamietnutí jej sťažnosti, ktoré vydalo Unidade dos Grandes Contribuintes (Oddelenie pre veľké daňové subjekty, Portugalsko), a následného vrátenia sumy DPH nesprávne priznanej v daňovom priznaní. Vzniká otázka, či sa má uplatniť DPH na sumy, ktoré Vodafone vyberá od svojich zákazníkov za nedodržanie zmluvných dôb viazanosti (pozri rozsudok Súdneho dvora vo veci C-295/17, v ktorom sa Súdny dvor zaoberal otázkami, ktoré majú spoločné črty s otázkami, o ktoré ide v tomto konaní).

II. Uvádzané predpisy práva Únie

Smernica Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty: články 2, 9, 24, 72 a 73.

III. Uvádzané vnútroštátne predpisy

Código do IVA (zákon o DPH): článok 1 ods. 1 písm. a), článok 4 ods. 1 a článok 16 ods. 6.

Článok 1 ods. 1 písm. a):

„Dani z pridanej hodnoty podlieha:

a) dodanie tovaru a poskytovanie služieb za protihodnotu v tuzemsku zdaniteľnou osobou, ktorá koná ako taká.“

Článok 4:

„1 – Za poskytovanie služieb sa považujú transakcie uskutočnené za protihodnotu, ktoré nepredstavujú dodanie tovaru, nadobudnutie tovaru v rámci Spoločenstva ani dovoz tovaru.“

Článok 16 ods. 6:

„6 – Zo základu dane uvedeného v predchádzajúcom odseku sú vylúčené:

a) úroky za úhradu protiplnenia v splátkach a sumy prijaté na základe súdneho rozhodnutia ako odškodnenie za úplné alebo čiastočné nesplnenie záväzkov...“

**Lei das Comunicações Eletrónicas (zákon o elektronických komunikáciách)
(zákon č. 5/2004 z 10. februára 2004 v znení zákona č. 15/2016 zo 17. júna
2016): články 48 a 52 A**

Článok 48:

„Zmluvy

1 – Bez toho, aby boli dotknuté právne predpisy vzťahujúce sa na ochranu spotrebiteľa, sprístupňovanie verejných komunikačných sietí alebo poskytovanie verejne dostupných elektronických komunikačných služieb sa upraví zmluvou, v ktorej musia byť jasným, úplným a ľahko dostupným spôsobom uvedené nasledujúce informácie:

...

g) dĺžka trvania zmluvy a podmienky predĺženia, pozastavenia a ukončenia služieb a zmluvy;

...

2 – Informácie o dĺžka trvania zmlúv, vrátane podmienok ich predĺženia a ukončenia, musia byť jasné a zrozumiteľné, musia byť zaznamenané na trvalom nosiči a musia obsahovať nasledujúce údaje:

a) prípadná doba viazanosti, ktorá závisí od poskytnutia akejkoľvek označenej a vyčíslenej výhody, ktorá súvisí s dodaním koncových zariadení za zvýhodnenú cenu, inštaláciou a aktiváciou služby alebo inými propagačnými ponukami, spotrebiteľovi;

b) prípadné výdavky vyplývajúce z možnosti preniesť telefónne čísla a iné identifikačné údaje;

c) prípadné výdavky vyplývajúce z predčasného ukončenia zmluvy počas doby viazanosti zo strany odberateľa, najmä na účely náhrady nákladov spojených s dodaním koncových zariadení za zvýhodnenú cenu, inštaláciou a aktiváciou služby alebo inými propagačnými ponukami;

...

11 – Výdavky, ktoré musí vynaložiť odberateľ v prípade ukončenia zmluvy počas doby viazanosti z jeho strany, nemôžu byť vyššie než náklady, ktoré vznikli poskytovateľovi v súvislosti s inštaláciou služby, pričom je zakázané účtovať akékoľvek protiplnenie z dôvodu odškodnenia alebo kompenzácie.

12 – Výdavky vyplývajúce z predčasného ukončenia zmluvy s dobou viazanosti zo strany odberateľa musia byť primerané výhode označenej a vyčíslenej v zmluve, ktorá mu bola poskytnutá, a preto nemôžu automaticky zodpovedať celkovej výške súm splatných ku dňu ukončenia zmluvy.

13 – Na účely predchádzajúceho odseku treba v prípade dodania koncových zariadení za zvýhodnenú cenu určiť výdavky v súlade s uplatniteľnými právnymi predpismi a v ostatných prípadoch tieto výdavky nemôžu byť vyššie než hodnota poskytnutej výhody, ktorú poskytovateľ služby ku dňu nadobudnutia účinnosti predčasného ukončenia zmluvy v pomere k dohodnutej dobe trvania zmluvy ešte nezískal späť.“

Článok 52 A

„Pozastavenie a ukončenie služby poskytovanej odberateľom v postavení spotrebiteľov

1 – Ak sa služby poskytujú odberateľom v postavení spotrebiteľov, poskytovatelia verejných komunikačných sietí alebo verejne dostupných elektronických komunikačných služieb musia v prípade nezaplatenia súm uvedených vo faktúre zaslať spotrebiteľovi výzvu, v ktorej mu poskytnú dodatočnú lehotu 30 dní na uskutočnenie platby s upozornením, že v opačnom prípade dôjde k pozastaveniu služby podľa odseku 3 a prípadne k automatickému ukončeniu zmluvy podľa odseku 7.

2 – Výzva uvedená v predchádzajúcom odseku sa písomne zašle spotrebiteľovi v lehote desiatich dní odo dňa splatnosti faktúry a musia v nej byť konkrétne uvedené dôsledky nezaplatenia, najmä pozastavenie služby a automatické ukončenie zmluvy, ako aj možnosti, ktorými spotrebiteľ môže týmto dôsledkom zabrániť.

3 – Poskytovatelia verejných komunikačných sietí alebo verejne dostupných elektronických komunikačných služieb sú povinní v lehote desiatich dní od uplynutia dodatočnej lehoty uvedenej v odseku 1 pozastaviť službu na obdobie 30 dní v prípade, ak po uplynutí vyššie uvedenej lehoty spotrebiteľ neuskutočil platbu alebo neuzavrel s poskytovateľom písomnú dohodu o úhrade dlžných súm.

4 – K pozastaveniu služby nedôjde, ak pred dňom, keď sa má služba pozastaviť, spotrebiteľ predloží poskytovateľovi písomnú námietku týkajúcu sa súm uvedených vo faktúre založenú na neexistencii dlhu alebo na neprípustnosti jeho vymáhania.

5 – V prípade pozastavenia v súlade s týmto článkom sa uplatnia odseky 3 a 4 predchádzajúceho článku.

6 – Spotrebiteľ môže dosiahnuť ukončenie pozastavenia tým, že zaplatí dlžné sumy alebo uzavrie písomnú dohodu o úhrade s poskytovateľom verejných komunikačných sietí alebo verejne dostupných elektronických komunikačných služieb, ktorý musí v takom prípade obnoviť poskytovanie služby okamžite, alebo ak by to nebolo z technického hľadiska možné, v lehote piatich pracovných dní odo dňa zaplatenia alebo prípadne uzavretia dohody o úhrade.

7 – Ak spotrebiteľ do konca 30-dňovej doby pozastavenia neuhradí všetky dlžné sumy ani neuzavrie písomnú dohodu o úhrade, uplynutím tejto doby sa zmluva automaticky ukončí.

8 – Ukončenie zmluvy uvedené v predchádzajúcom odseku nemá vplyv na vyúčtovanie protiplnenia z dôvodu odškodnenia alebo kompenzácie za ukončenie zmluvy počas doby viazanosti v súlade so zákonným dekrétom č. 56/2010 z 1. júna 2010 a v súlade s obmedzeniami, ktoré sú v ňom stanovené.

9 – Ak bol spotrebiteľ vopred písomne upozornený v súlade s článkom 52 ods. 5, neuhradenie ktorejkoľvek splátky dohodnutej v dohode o úhrade nevyhnutne vedie k ukončeniu zmluvy, pričom sa uplatní predchádzajúci odsek.

10 – Ak poskytovateľ verejných komunikačných sietí alebo verejne dostupných elektronických komunikačných služieb poruší tento článok, najmä ak naďalej poskytuje službu v rozpore s odsekom 3 alebo ak vystaví faktúru po okamihu, keď má dôjsť k pozastaveniu služby, nemôže od spotrebiteľa vymáhať protiplnenia dlžné za poskytovanie služby a je povinný znášať trovy konania, ktoré mu vzniknú v súvislosti s vymáhaním pohľadávky.

11 – Predchádzajúci odsek sa neuplatní na vystavovanie faktúr po pozastavení služby, ktoré sa týkajú služieb skutočne poskytnutých pred pozastavením alebo zákonom stanovených protiplnení v prípade predčasného ukončenia zmluvy.

12 – V prípade pozastavenia služby z iného dôvodu, než je neuhradenie faktúr, sa uplatní článok 52 ods. 1.“

IV. Zhrnutie skutkového stavu a konania vo veci samej

- 1 Predmetom činnosti spoločnosti VODAFONE PORTUGAL – COMUNICAÇÕES PESSOAIS, S.A. (ďalej len „Vodafone“), je poskytovanie elektronických komunikačných služieb, najmä elektronickej komunikačnej služby, pevnej telefónnej služby a služby bezdrôtového prístupu na internet.
- 2 V rámci svojej činnosti uzatvára Vodafone so svojimi zákazníkmi rôzne zmluvy o poskytovaní elektronických komunikačných služieb, služieb prístupu na internet a televíznych služieb.
- 3 Zákazníci môžu uzatvárať uvedené zmluvy bez stanovenia dĺžky ich trvania.
- 4 V určitých prípadoch takéto zmluvy môžu zahŕňať špeciálne propagačné ponuky, ktoré sú podmienené viazanosťou zákazníkov počas vopred stanoveného minimálneho obdobia.
- 5 V týchto prípadoch sa zákazníci vopred zaviazujú, že zotrývajú v zmluvnom vzťahu so spoločnosťou Vodafone a budú využívať služby alebo produkty, ktoré im uvedená spoločnosť poskytne, počas minimálneho obdobia, za čo získajú

- výhodnejšie podmienky, ktorá sa spravidla týkajú ceny, ktorú treba zaplatiť za objednané služby.
- 6 Minimálna doba viazanosti ako podmienka získania výhodnejších zmluvných podmienok je nevyhnutná na to, aby Vodafone mohla získať späť časť svojich investícií do zariadení a infraštruktúry.
 - 7 Podľa spoločnosti Vodafone jej táto minimálna doba umožňuje získať späť rôzne uskutočnené investície, ktoré sa týkajú najmä:
 - i) celkovej infraštruktúry, ktorej súčasťou sú siete, zariadenia a vybavenie;
 - ii) získavania zákazníkov, ktoré zahŕňa obchodné a marketingové kampane a vyplácanie provízií partnerským spoločnostiam, ktoré sa zaoberajú získavaním zákazníkov;
 - iii) aktivácie objednanej služby, vrátane inštalácie v domácnostiach a kanceláriách;
 - iv) poskytovania osobitných výhod zákazníkovi, vrátane zliav a bezplatných služieb;
 - v) nákladov na nákup zariadení.
 - 8 Ak by bol zákazník viazaný len jeden alebo dva mesiace od uzavretia zmluvy, náklady na nákup zariadení a inštaláciu a aktiváciu služby by neboli pokryté sumou, ktorú Vodafone dostane ako protiplnenie.
 - 9 Nedodržanie minimálnej doby viazanosti má za následok povinnosť zákazníkov zaplatiť sumy stanovené v príslušných zmluvách o poskytovaní služieb, ktoré majú za cieľ odradiť týchto zákazníkov od nedodržania uvedenej doby.
 - 10 V auguste 2016 začala Vodafone určovať sumu, ktorú museli zákazníci zaplatiť v prípade nedodržania doby viazanosti, na základe výhod poskytnutých príslušnému zákazníkovi pri uzavretí zmluvy, ktoré ku dňu ukončenia zmluvy neboli nahradené spoločnosťou Vodafone v rámci poskytovania služby.
 - 11 Uvedená suma sa musí uhradiť len v prípade nedodržania doby viazanosti zo strany zákazníka a slúži na to, aby Vodafone mohla získať späť časť svojich investícií týkajúcich sa najmä poskytnutia výhodnejších obchodných podmienok.
 - 12 V zmluvách so zákazníkmi sú označené a vyčíslené výhody, ktoré sa poskytujú zákazníkovi pri uzavretí zmluvy, a je v nich stanovená doba viazanosti, pričom suma, ktorá sa má zaplatiť v prípade nedodržania doby viazanosti, sa určuje na základe týchto výhod, a to v pomere k časti dodržanej doby viazanosti.
 - 13 Suma, ktorá sa má uhradiť, nemôže byť vyššia než náklady, ktoré Vodafone vynaložila v súvislosti s inštaláciou služby.

- 14 Vodafone nepriznávala DPH zo súm, ktoré vyberala od svojich zákazníkov z dôvodu nedodržania zmluvnej doby viazanosti, ale začala ju priznávať v dôsledku daňovej kontroly týkajúcej sa zdaňovacieho obdobia roka 2012, na základe ktorej jej bola dorubená DPH z uvedených súm, ktoré prijala od svojich zákazníkov.
- 15 Dňa 6. januára 2017 Vodafone podala pravidelné daňové priznanie k DPH za november 2016, pričom štátu odviedla DPH vo výške 620 132,79 eura, ktorá bola určená tak, že na sumy vybraté za nedodržanie zmluvnej doby viazanosti v celkovej výške 2 705 527,08 eura boli uplatnené sadzby 18 %, 22 % a 23 %.
- 16 Hoci Vodafone v daňovom priznaní priznala DPH z uvedených súm, domnieva sa, že tieto sumy nepodliehajú dani.
- 17 Dňa 13. októbra 2017 Vodafone podala sťažnosť proti uvedenému daňovému priznaniu k DPH, v ktorej čiastočne spochybnila jeho zákonnosť, pokiaľ ide o uplatnenie DPH na vyššie uvedené sumy.
- 18 Uvedenú sťažnosť posúdilo Oddelenie pre veľké daňové subjekty.
- 19 Dňa 8. januára 2018 bolo spoločnosti Vodafone doručené rozhodnutie o výslovnom zamietnutí jej sťažnosti.
- 20 Štandardizované zmluvy, ktoré Vodafone uzatvára so svojimi zákazníkmi, obsahujú „záväzky týkajúce sa viazanosti“ spojené s určitými osobitnými podmienkami a stanovujú výdavky, ktoré sa musia zaplatiť v prípade predčasného ukončenia zmluvy.
- 21 V roku 2012 Vodafone nepriznala DPH zo súm, ktoré vybrala od svojich zákazníkov za nedodržanie doby viazanosti, v dôsledku čoho Oddelenie pre veľké daňové subjekty iniciovalo daňovú kontrolu týkajúcu sa zdaňovacieho obdobia roka 2012 a dorubilo jej DPH za sumy, ktoré vyúčtovala svojim zákazníkom ako odškodnenie za nedodržanie zmluvnej doby viazanosti.
- 22 Vodafone napadla rozhodnutie o dorubení DPH za zdaňovacie obdobie roka 2012 žalobou.

V. Zhrnutie odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania

Otázkou, ktorá vzniká v tomto konaní, v podstate je to, či sa má uplatniť DPH na sumy, ktoré Vodafone vyberá od svojich zákazníkov za nedodržanie dôb viazanosti, vypočítané v súlade so zmluvnými podmienkami.

Autoridade Tributária e Aduaneira (Daňový a colný úrad, Portugalsko) vo svojom rozhodnutí o sťažnosti v podstate uviedol, že *„predmetné odškodnenie má za cieľ nahradiť ušlý zisk a je založené na plnení záväzkov prijatých na základe zmlúv o poskytovaní služieb, takže predstavuje protiplnenie za transakcie podliehajúce*

DPH“ , a že „pokiaľ ide o jeho posúdenie na účely zákona o DPH, [sporné] odškodnenie predstavuje protiplnenie za poskytovanie služieb, ktoré podlieha dani a nie je od nej oslobodené“.

Vodafone najmä tvrdí, že doložka o viazanosti uvedená v zmluvách, ktoré uzatvára Vodafone Portugal, je sankčnou doložkou typu „liquidated damages clause“ a že na konštatovanie, že odškodnenie podlieha DPH, je potrebné preukázať odplatnosť transakcie a existenciu synalagmatického vzťahu medzi poskytnutím služby a zaplatenou sumou. Po ukončení zmluvy medzi zákazníkom a spoločnosťou Vodafone nie je protiplnením za zaplatenie odškodnenia stanoveného v zmluve poskytovanie služieb. Okrem toho, keďže také odškodnenie nepredstavuje protiplnenie za žiadnu transakciu a má za cieľ nahradiť škodu, nepodlieha DPH, pokiaľ nie je založené na dodaní tovaru alebo poskytnutí služieb. Suma vyplatená spoločnosti Vodafone nie je protiplnením za poskytnutie služieb zákazníkovi, keďže sa uhradza až po zániku zmluvy a jej jediným a výlučným cieľom je nahradiť škodu spôsobenú nedodržaním a predčasným ukončením zmluvy.

Daňový a colný úrad najmä tvrdí, že zmluvy o viazanosti vypracované spoločnosťou Vodafone a predložené jej zákazníkom ako také neobsahujú nijakú sankčnú doložku v právnom zmysle tohto pojmu. Aj v prípade, ak by išlo o sankčnú doložku, stanovená suma by v každom prípade podliehala DPH, keďže by predstavovala odškodnenie za ušlý zisk, ktoré sa týka jedine a výlučne nákladov vzniknutých v súvislosti so službami poskytnutými pri uzavretí zmluvy, ktoré ku dňu ukončenia zmluvy ešte neboli nahradené. V prípade nedodržania spomenutej doby viazanosti Vodafone účtuje svojim zákazníkom určitú sumu zodpovedajúcu časti výdavkov na inštaláciu, zľavy a výhody, ktoré predstavujú služby poskytnuté pri uzavretí zmluvy. Protiplnením za prijatie predmetnej sumy, ktorá podlieha DPH, je odstúpenie jedného z účastníkov od zmluvy.

VI. Prejudiciálne otázky

1. Majú sa článok 2 ods. 1 písm. c) a články 9, 24, 72 a 73 smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 vykladať v tom zmysle, že v prípade, ak poskytovateľ elektronických komunikačných služieb vyúčtuje svojim bývalým zákazníkom (ktorým poskytol v rámci propagačných ponúk výhody, ktoré môžu spočívať v bezplatnej inštalácii alebo aktivácii služby, prenose čísla alebo poskytnutí zariadení alebo v uplatňovaní osobitných sadzieb, výmenou za ich záväzok dodržať určitú dobu viazanosti, ktorú nedodržali z dôvodov, za ktoré zodpovedajú) sumu, ktorá podľa zákona nemôže byť vyššia než náklady, ktoré poskytovateľ vynaložil v súvislosti s inštaláciou služby, a musí byť primeraná výhode poskytnutej zákazníkovi, ktorá je takto označená a vyčíslená v uzavretej zmluve, a preto nemôže automaticky zodpovedať celkovej výške súm splatných ku dňu ukončenia zmluvy, ide o poskytovanie služieb podliehajúc DPH?

2. *Bráni vzhľadom na uvedené ustanovenia skutočnosť, že také sumy sa účtujú až po ukončení zmluvy, keď poskytovateľ už neposkytuje služby zákazníkovi, a že po ukončení zmluvy nedošlo ku konkrétnej spotrebe, tomu, aby sa tieto sumy považovali za protiplnenie za poskytovanie služieb?*

3. *Treba vzhľadom na uvedené ustanovenia vylúčiť možnosť, že uvedená suma je protiplnením za poskytovanie služieb, z dôvodu, že poskytovateľ a jeho bývalí zákazníci na základe zákona vopred vymedzili prostredníctvom adhéznej zmluvy vzorec na výpočet sumy, ktorú musia zákazníci zaplatiť v prípade, ak nedodržia dobu viazanosti stanovenú v zmluve o poskytovaní služieb?*

4. *Treba vzhľadom na uvedené ustanovenia vylúčiť možnosť, že uvedená suma je protiplnením za poskytovanie služieb, ak sporná suma nezodpovedá sume, ktorú by poskytovateľ získal za zvyšok doby viazanosti v prípade, ak by nedošlo k ukončeniu zmluvy?*

PRACOVNÝ DOKUMENT